

## ۶- بیمه اعتبارات صادراتی

موسسات بیمه اعتبارات صادراتی وظیفه به حداقل رساندن خطراتی را که صادرکنندگان کشورشان به دلیل عدم پرداختها در معاملات بین المللی خود با آن مواجه می‌شوند را دارند. به همین دلیل این موسسات نقش عمده‌ای در توسعه تجارت ایفا می‌کنند زیرا آنها می‌توانند موجب تشویق جامعه تجاری - برای غلبه بر تردیدهایی که ممکن است در انجام معاملات با خریداران، یا بازارهای ناشناس و یا دوردست داشته باشند - بشوند.

به منظور انجام اقداماتی موفقیت‌آمیز در بلندمدت، موسسات بیمه اعتبارات صادراتی می‌باید سیاستها و روشهای خود را در پیش گیرند تا فعالیتهای تضمینی، آنها را بر مبنای پایدار استوار سازد. این امر بطوریکسان برای کلیه بیمه‌گران اعتبارات (اعم از موسسات دولتی و شرکتهای خصوصی) مصداق دارد. برخی از جنبه‌های اصلی در مدیریت این فعالیتهای به‌میزان پذیرش بیمه‌گزار خطرات صادراتی مشتری و همچنین به‌هزینه‌ای که این پوشش بیمه‌ای برای صادرکننده ایجاد می‌کند، بستگی دارد. مطلب زیر این موارد و سایر ملاحظات مربوط به عملکرد یک موسسه بیمه اعتبارات صادراتی را بطور خلاصه به بحث می‌گذارد.

موسسات بیمه اعتبارات صادراتی در بخش دولتی معمولاً " هردونوع - خطرات تجاری و سیاسی<sup>(۱)</sup> را - در مفهوم وسیع آن - تحت پوشش قرار می دهند . این بدان معناست که آنها مایلند صادرکننده را درحالت " عرضه کننده اعتبار " ( یعنی وقتی که صادرکننده با داشتن یا بدون داشتن اعتباری از سوی بانک خود ، به واردکننده برای پرداخت درمقابل کالاها مدت می دهد ) و یا بانکی را زمانی که ، عملیات صادراتی را تأمین مالی می کند درحالت " تأمین کننده اعتبار خریدار " ( یعنی وقتی که بانک صادرکننده ، اعتبار را بطور مستقیم برای واردکننده فراهم می کند ) ، درمقابل خطر عدم پرداخت در تاریخ تعیین شده در قراردادهای فروش ، بیمه نمایند . خطر عدم پرداخت ممکن است ناشی از موارد ذیل باشد :

- از جانب یک خریدار خصوصی در کشور واردکننده ، وقتی که او قادر به پرداخت مبلغ مورد درخواست ( سپرده ) به ارز داخلی دربانک مرکزی کشور خود نباشد ( ریسک تجاری )

- از جانب کشور واردکننده ، وقتی که خریدار ، پول مورد درخواست را به ارز محلی به سپرده گذاشته است ، لکن کشور وی قادر به تبدیل آن مبلغ به ارز معتبر نیست ( ریسک سیاسی یا کشوری<sup>(۲)</sup> ) .

---

(۱): Commercial and political risks

(۲): Country risk

## طول دوره تعهد پوشش بیمه

وقتی صادرکننده یا بانک وی درخواستی برای تحت پوشش بیمه قرارگرفتن خطرات تجاری یا سیاسی می‌کند، بیمه‌گر با یک هزینه خطر را برآورد کرده و ارزیابی خود را قبل از قبول تعهد در بیمه‌نامه، بدون توجه به اینکه قرارداد بیمه کوتاه مدت (حداکثر تا یکسال)، میان مدت (حداکثر تا پنج سال) یا بلندمدت (بیش از پنج سال) می‌باشد، مشخص سازد. هرچه دوره بیمه طولانی‌تر باشد، مشکلات تعهد خطر البته بیشتر می‌باشد. درحقیقت پیش‌بینی این امر که بعد از چند سال، برای یک کشور یا یک خریدار چه اتفاقی خواهد افتاد، ممکن نیست. هر زمان که باید خطری در میان مدت یا بلندمدت تحت پوشش قرارگیرد، درجه بالایی از عدم اطمینان مطرح می‌شود. مصداق این وضع، بحران فعلی بدهیها و مشکلاتی است که بسیاری از کشورها در پرداختهای خود دارند که این امر در دهه ۱۹۷۰ بسادگی قابل پیش‌بینی نبود. باید فرض کرد که اعتبارات بلندمدت غیرقابل بیمه کردن هستند و موسسات دولتی متعهد این خطرات آن را با آگاهی نسبت به این واقعیت می‌پذیرند که چنین تعهداتی ممکن است به ضرر کلی منجر شود و هیچ سیستمی که عمدتاً " مبتنی بر پوشش بیمه‌های بلندمدت باشد نمی‌تواند بر مبنای جبران هزینه‌ها و ضررها ادامه یابد. البته در مورد خطرات تجاری، تضمینهایی که وجود دارد ( نظیر وثیقه ) می‌توانند از نقطه نظر مالی توجیه‌کننده تعهدات بلندمدت باشد.

مواد اولیه و سایر کالاهایی که تحت قراردادهای کوتاه مدت

به فروش می‌رسند معمولاً" تنها پس از زمان صدور زیرپوشش بیمه اعتبارات صادراتی ( بیمه بعد از صدور) قرار می‌گیرند. کالاهای سرمایه‌ای سنگین نظیر ماشین آلات و تجهیزات بزرگ، که معمولاً برمی‌نای یک سفارش خاص تهیه می‌شوند، اغلب در طول مرحله تولید نیز تحت پوشش بیمه قرار دارند. در این موارد پوشش بیمه از زمان انجام سفارش ( در مقابل خطر لغو قرارداد ) آغاز می‌شود و سپس به مرحله بعد از صدور تسری می‌یابد. در وضعیت اخیر، ارزش پوشش بیمه قبل از صدور، در طول دوره تولید به صورت تصاعدی افزایش می‌یابد. ( یک نوع کاملاً متفاوت " بیمه " در مرحله تولید، ضمانتی است که برخی از نهادهای دولتی به منظور حفظ توانایی صادرکنندگان در دسترسی به سرمایه در گردش جهت تولید کالاهای صادراتی ارائه می‌دهند. در چنین شرایطی خطر ( ریسک ) به عهده صادرکننده است نه خریدار یا کشور خریدار و در نتیجه، چنین بیمه‌ای در رده بیمه اعتبارات صادراتی قرار نمی‌گیرد).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

دوره‌های پرداخت خسارت

بیمه " خطر تجاری " معمولاً هر دو مورد ورشکستگی و قصور معتد در پرداخت، توسط واردکننده را در بر می‌گیرد. در اکثر موارد، صادرکننده خساراتش را به علت ورشکستگی فوراً دریافت می‌دارد، اما در حالت قصور معتد در پرداخت، تنها بعد از یک دوره حداقل شش ماهه ( بعد از تاریخ موعود در قرارداد صادرات)، خسارات به وی پرداخت می‌گردد.

بیمه " خطر سیاسی یا کشوری " معمولاً " عدم توانایی — انتقال مبالغ پرداختی را ( بدلیل حوادث سیاسی ، عوامل اقتصادی یا مالی که منجر به کمبود ذخایر ارز خارجی می‌شود ) تحت پوشش دارد . بیمه‌گران در مورد پرداخت خسارت در مقابل " خطر کشوری " معمولاً درخواست یک مهلت دو تا چهار ماهه می‌کنند .

### دامنه پوشش بیمه‌ای خطر

یک بیمه‌گر اعتبارات صادراتی می‌تواند دامنه پوششش بیمه خطر را به چند طریق تغییر دهد .

— میزان حق بیمه : اصلیت‌ترین عنصر تعیین‌کننده درجه تقبل خطر ، مبلغ حق بیمه ( یا قیمت بیمه‌نامه ) است . بیمه‌گران اعتبارات صادراتی در بخش خصوصی ، بیش از موسسات دولتی به تعیین نرخ حق بیمه بر حسب مورد ، تمایل دارند . موسسات بیمه اعتبارات صادراتی دولتی اغلب از جدول تعیین شده نرخ بیمه استفاده می‌کنند .

به منظور تحت پوشش قرار دادن " خطر کشوری " ، بیمه‌گران اغلب ، کشورها را به گروه‌های متعددی — با توجه به درجه خطر با زیرداخت از سوی آنها — تقسیم می‌کنند . ( کشورهای دارای ارزهایی کاملاً قابل تبدیل ، اغلب در گروه اول جای دارند ) . حق بیمه‌های گروه‌های مختلف ممکن است بطور قابل ملاحظه‌ای با یکدیگر فـسـرق داشته باشد . به عنوان مثال اگر حق بیمه ثابت برای " خطر سیاسی " در گروه اول بین ۵/۰۵ درصد و ۲۵/۰ درصد باشد ، این نرخ در گروه

چهارم ممکن است برحسب طول مدت اعتبار بین ۱ تا ۵ درصد باشد. اگر بنا باشد "خطر تجاری" هم تحت پوشش قرار گیرد، یک مبلغی اضافه بر حق بیمه "خطر کشوری"، در نظر گرفته می‌شود. مبلغ حق بیمه ممکن است برحسب طول دوره اعتبار نیز متفاوت باشد. برخی از بیمه‌گران برای اعتبارات بلندمدت تر، بنابه دلایل مشخصی که در بالا توضیح داده شد، حق بیمه خیلی بیشتری نسبت به دوره‌های کوتاه مدت تر مطالبه می‌کنند، در حالی که سایرین حق بیمه ثابتی برای دوره‌های زمانی مختلف دارند.

### دو انجمن و لیال عشر

طی فترت انقلاب سکوهند اسلامی ایران، پرده ظلمت را دیدید و بارقه امید بر قلوب ملل مسلمان و مستضعفان جهان تاباند. ایام مبارک و دهر فخر بر امام امت، ائمت شهد پرورد در تمامی مستضعفین جهان مبارک باد. مؤسسه مطالعات پژوهشهای بانگانی ضمن شرکت در نمایشگاه دزد نگاه کتاب دهر فخر، پیش از ۵۰ عنوان از انتشارات خود با ۱۰ تا ۳۰ درصد تخفیف در اختیار علاقمندان و دانش پژوهان قرار می‌دهد.

ضمناً همین مناسبت، کما یکبار در این نمایشگاه هم اشتراک یکساله با بنابر بهر بهای بانگانی را تکمیل نمایند از تخفیف ویژه ۱۰ درصدی اشتراک بهره‌مند خواهند شد.

دو انجمن

مؤسسه مطالعات پژوهشهای بانگانی

